

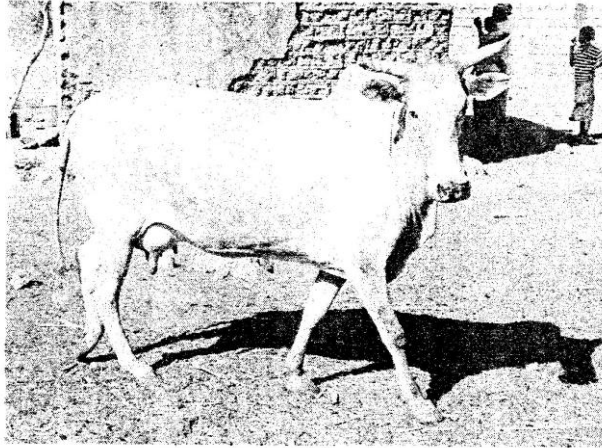
Bīismā yīng nag- guundsā
rūlgr sēn na n yī tao
tēnsā pugē.

Sēn na n yīlē tī b kō bīisim wusgo, yel a tāab n
tog n pidsi :

1. Nag-yāansā sēn tōe n kō bīisim wusgo,
2. Nag-yāans sēn be laafi,
3. Nag-yāans sēn dilgd soma yvumdā tōre.

1) Nag-yāans sēn tōe n kō bīsim wusgo

- ◆ Niig buud a yiib la d mi ti b tōe n kō bīsim wusgo n yud b taabā : yaa Azawakā ne Gudali wā.

- ◆ Tōnd ka sulmiisā niigā yaa niig sēn tōe bāae, la b pa kōt bīsim ti sekdē ye.
- ◆ Guundbā kēer sēn tar tuumdā minim, la b tar niigā rub ti seke, zemame n baood nag-paalg buudu n guule : rē yīngā, b rīka tōnd ka niigā n na n duus ne Erop bi Brezil niiga. B rāmb sā n data, d tōe n sōng-b lame ti b bao niig nins sēn na n duus ne tōnd ka sumiisā niigā n yāke.
- ◆ *La d gūusi : āndūni wā pug nag-sōng meng-mengā pa tōe n kō bīsim wusgo a sā n ka paamd rub sēn yaa sōma la sekd-a ye.*

Baasgo

- ◆ Sēn na n yul ti bīismā nag-guundgā kō bīisim wusgā, a tog n wāba yamd sēn yaa maasre (rat n yeel ti wura a sēn wa n sungd puudā ningr wakato), bi yamd sēn kuuse n bīngi ; bi sēn wur b buungā wakat n wēke.

Moogā tōe n sōnga nag-guundsā ti b pug pidi,
la a pa na n kō bīisim wusg ye.

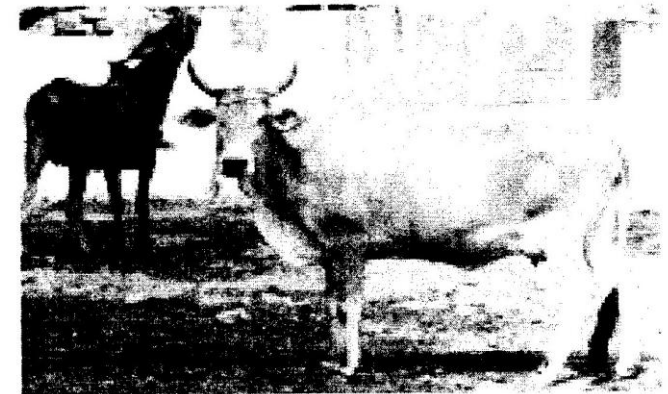
B tōe n naaga moogā ne tōnd sēn dt rub ninsā
(kāmaan-bεεla, gorbiisi, rāamā bis-raado, la a taaba).

- ◆ Yaa modgr ti d segl nag-sads nins d sēn dat n yāk n pēed bīismā, n kōt-b ri-sōma, sēn na yul ti b bi neere la b paam pāng ti seke ti b nan ka sung b pipi ruubā ye.
- ◆ Soay sēn yaa nana la b pa sāamd ligd (wa sooza wā bīisim), tōe n sōngame ti b yāk nag-bil bīisri la b sōng guundā t'a paam bīisim wusg n koos n paas a nafre.

2) Nag-yāans sēn be laaft

Niigā sā n ka tar laaft wall b pugā tara zūy, bedense, garwendo bi rēgd a taaba, b ka tōe n kō bīisim wusg ye.

- ◆ Guundā tōe n kosa a porvēnsā niig-logtorā t'a sōng-a ne sagls t'a yāk nao-kēndre a rūmsā koglg bāasā wεεngē, la a wilg-a tit nins sēn segde.
- ◆ Guundā na n tūu nao-kendr ninga a sēn yākā n ka budg baa bilf ye ; a na n kōta a niigā pu-zūyā tum wakat-wakato, la a vut-ba sā n wa segde, bāasā koglg yīnga.

- ◆ *La d gūusi* : niig nins sēn duusd-b ne Erop niisā pa tōe tōnd ka bāasā wala tōnd sulmiisā niigā ye. Rē yīnga, b rata zāab la tūpg sēn dt ligd wusgo.

3) Nag-yāans sēn dulgd sōma.

Ri-bus la b tog n kō bīismā nag-guundsā ?

31) Yamd sēn yaa maasa

Naaf pipi rub yaa yam-maasā a sēn wurd n wābdē ti ka tar wur n bīng ti kut wā tuumd ye.

Moogā naafā sēn wābdā sekda a rubo. Yē la bīismā nag-guundsā pipi rubo.

Sēoogā, moogā yita wusgo, n sōngd bīismā nag-guundsā ti rubā sekd-ba.

◆ **Naaf sēn tōe n dt :** d bānge ti naaf sēn tōe n wāb yamd n pid a pug tara tēka, ti b boond rē t'a sēn tōe n dt.

Naaf ztsem sēn maand 300kg yaa ri-kidbr sēn tat 5 kg, sēn tōe n bilg ne yam-maasrā 20 kg n debd 25 kg, la mo-koεngā 3 kg n debd 5 kg.

D tōe n yeelame ti naaf tara pus a naase bi yēsa, t'a pugā puu pus a naase. Naafā sā n wābd yamdā, a kēeda a pipi pugē wā sēn yaa pu-raagā n yaool n ti kē pugē wā. Rē

➤ **A rubā kūun nao-kēndre :** b tōe n pēeda naaf a to bīsim n pul sooza wā bīismā n kōt nag-bilā t'a yūuda (la b ra bas-a t'a yēsem a ma wā turg ye) **naoor a 2 daar a ye wala sēn wilgdā :**

Pipi semendā : nag-bilā yēsemda a yam-raabo.

Rasem a 8 - 14 soabā : sooza wā bīsim litr a 1 ne naafā bīsim litr a 3.

Rasem 15 – 21 soabā : sooza wā bīsim litr a 2 ne naafā bīsim litr a 2.

Rasem 22 – 28 soabā : sooza wā bīsim litr a 3 ne naafā bīsim litr a 1.

➤ **A pipi kiuugā poore, guundā tōe n paasd n kōta nag-bilā rub a taab a pugā sēn tōe n wer nana ti bi sōma :** wala yam-maasa, nug-pug ri-kidbri, nug-pug kāmaan-zom bi yam-koεng sēn sōmbe.

B na n paasda ri-kidbā bilf-bilfu n ti tāag a sēn na n wa bas sooza wā bīsim yūubu, a kiuug a yiib bi a tāab sasa.

➤ **Sooza wā bīsim sēn maand toto**

Sooza wā zom-kāado : 2 kg

Ko-kaedem : 10 l

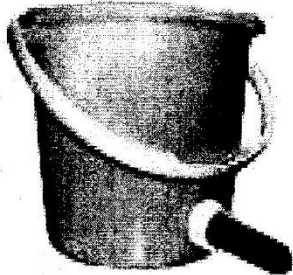
B bas tu kaeeg wakat bilf bala, la b rāmbdē n wa paam bē-koaaga.

B bas tu maage, la b paas sukr zom 50 gr, ne vitamind 30 gr.

B gudg ti kē taab sōma n yaool n yoooge.

Koomā sēn yoogā tōe n kōo ma wā ne nag-bilā a sā n wa sing r-kidbā ruho.

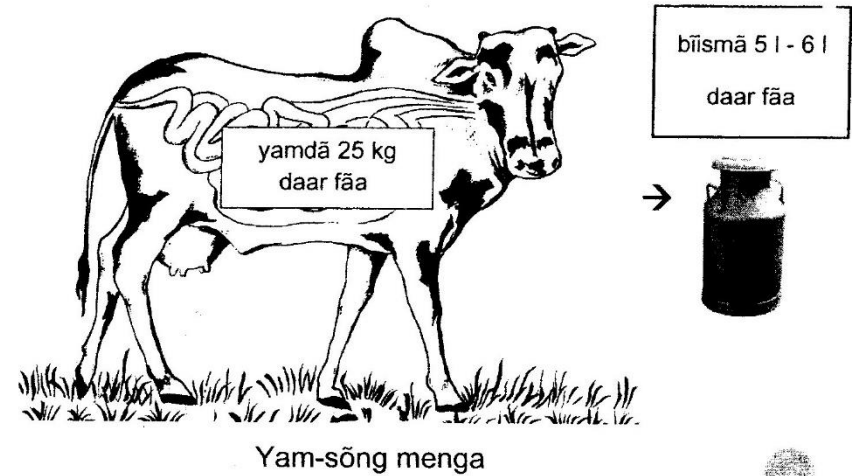
➤ **Guundā na n modga nag-bilā t'a yū.** A sā n pa sakd n yū laagā pugē turga, b ning biberō pugē t'a yēsme.

Rēnd tu ta rasem 3 bi a 4 tu nag-bilā minim r-paalgā woto.

Nag-bilā sā n wa rit sooza wā bīimā neere, b tōe n wooga a bīimā yēseng bilf-bilfu n tu tāag a bīismā yiisg zāng fas a rogmā kiuug poore, la b kōt-a sooza wā bīsim bala.

poore, a kēeda a pug a tab soabā pugē n tu baas a naas soabā sēn yaa yāo-raoogā pugē

32) Yam-maas buse ?

- ◆ Moogā zaalem sēn yit zīig zāngā,
- ◆ Beng-wurgā,
- ◆ Yam-koadu wā

Yam-bāmbā fāa tōeeme :

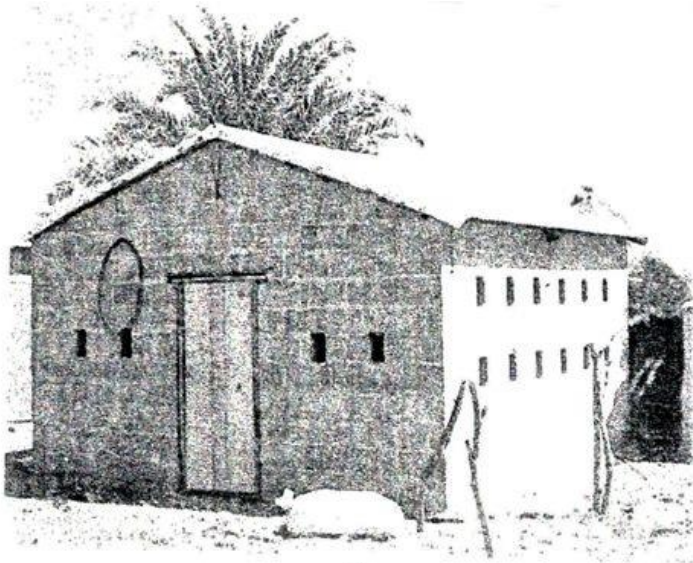
- ◆ N kō naafā turg t'i wābe,
- ◆ N ke bōoneg n kō niigā b roogē wā,
- ◆ N kurs n bas tu ku ti b rik n bīngi.

33) Yam-bīngdmā

Sūpaolgā, kiuug a wān bal saasā yōkr poore, yamdā paoogdame. B tōe baoo yamdo moogā sēn wat n be wusgā wakat n kuuse n maan yam-bīngdim, yam-kuusdem.

➤ Yam-kuusdmā

- ◆ **Yaa moog sēn wure moogā sēn wa n waoogē wā.** B pa tog n gū tt moogā ku tt b yaool n wur-a ye, tt bala a ka tar rī-sōng wakat kāng niigā yīng ye. A tog n wura a sēn wat n puudē wā wakato.
- ◆ **Kuusgo** : b basda moogā zīig pugē rasem a yi bī a tā tt ku (tt saagā ra pāb-a ye).
- ◆ **Bīngri** : bīngda roog sēn pa yūnd la kēed pemsem sōma pugē. Yamd sēn kuus sōma tōe n talla n dulga niigā yuumdā tore.

B sēn baoodā yaa b minim nag-bilā t'a rī rub a taab sēn pa a ma wā bīsim, sēn yaa rī-kidba, n wa sek a bīsrā yākre, a sēn wat n paam rasem 35 n debd 42.

A pipi rasem a yopoe wā, b basda nag-bilā. t'a yēmeme a yam.

Rasem pisi la a ye wā sēn pugdā pugē, b putta bīismā : litr a 2 yibeoogo, a 2 zaabre. Wakat kānga, b sungda b kō nag-bilā bōn-bēela, wall kāmaan-zom bī sooza fugdo, bī b yībā fāa sēn naag n kalem taab n kōt-a.

A rasem pisi la a ye soabā poore, b sung a yam-maasr sēn wōr bī mo-koεeng kūuni.

A rasem pistā la a nu soabā tēka, b sungda a bīismā yēseng woogr beoog fāa n wa tāag a bīsrā yākr zānga, n basd-a t'a wābd yamd bī rī-kidbā a yam raab tēka.

Nag-bilā sā n wa paam kiuug a naase, a segda a tōog n dī rī-kidbr 2 kg beoog fāa.

52) Sooza wā bīis tumde : b sā n tar sooza wā bīisi, sor n be n toe n sōng tt b yākr nag-bilā bīsr a kiuug a ye tēkā bala.

B sā n bas nag-bilā t'a yēsem pipi rasem a yopoe wā, (bal bīismā tara zab-teed sēn na n kogī-a ne bāasā la sōng-a t'a bī neere), b tōe n kōt-a-la a rasem a 8 soabā n debd 15 wā tēka, sooza wā zom bēer sēn pak faaga.

4) Bīismā nag-guondsā rlgre

Nag-sads nins b sēn guond bīismā yīngā tog n paama zāab-sōng la seglgo, b sēn wat n sungd b pipi ruubā wakato. B buungā ne b zūlmā tog n sekame b sēn wat n tar yuum a yi b yuum a yi la putsuka, sēn na sōng tū b wa kōt bīisim wusgo.

B beog fāa rubā tog n talla rī-bul a tāab sēn pugdā :

1. Yamd sēn sōmbe,
2. B paas b beog fāa rubā pugē Gorbi-zom b rī-bul toor-toor sēn naag n kalem 250 gr n debd 300 gr b sā n wa kēed puga,
3. Vitamin dāmb sēn naagd b ko-yūudmā b rī-paasdmā pugē.

5) Nag-bi wā rlgre

51) B bīisrā pīnd yākre :

d sagendame tū b yāk nag-bilā bīisr pīnda, sēn na n yū n kēgs b ma wā bīisim tū b paam wusg n koose.

Nag-bilā sān ka paamd bīismā wusg n yūuda, guundā tōe n paama bīisim wusg n koos bī a nebā rī.

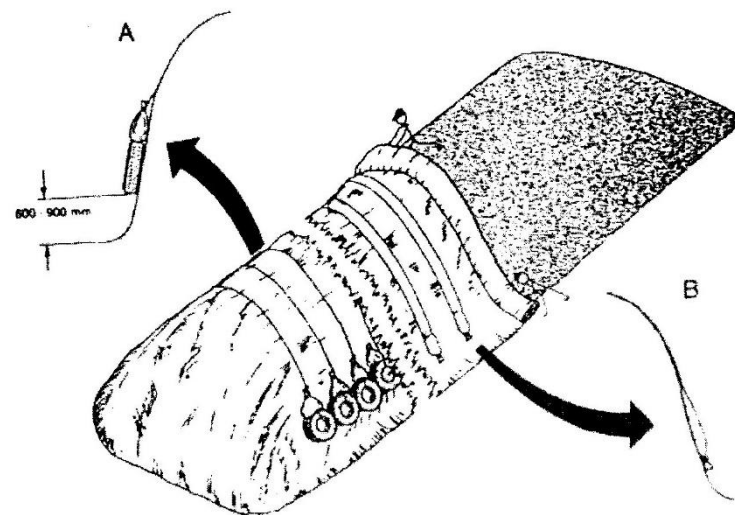
➤ Ānsilaasā

- ◆ A sēn yaa a soaba : yaa yamd sēn kuusde n wēke tū kē tab soma, tū b yaool kogī-a ne pemsmā'ta be be n noogdē.
- ◆ Yamdā wuedame t'a ket n yaa maasa, a sēn wat n puudē wā sasa, n kurs-a n zems 30 cm.

◆ Yam-wēkdem gūdrī

Guulgā zīig manegd n kogla ne rūmsā. B ruug yamdā pall-palle, n du n tabe tū wēk n kē taaba, sēn na yū n dig pemsmā , n sam yamdā t'a ru n ta 1 metr bī a 2.

B pil ne sū-taoko (baas) sēn tōe n gudg pemsmā kōom, n pil a zugā ne tāndo tū pī n paase.

- ◆ Sēn na n ylē n paas a pemsmā gūdgre b tōe n deng n gānega sū-taok tēngṛā n yaool n sing moogā pipi pallā gāne-gre.
- ◆ Yam-gūdrā zāndlem bee ne guundā sēn paam yamdā tek yuumdā yīnga.

◆ **Yolg yām-bīngdem** : manesmā yaa yembr ne yam-gūdrā. Sēn welgde, b ningda yamdā, sūud yolg pugē. yamdā na n pī sōma ti b pag yolgā noor neere. Yolg a yembr tōe n maka ānsūlaasā daar a ye bi rasem a yiib ruḷbo.

◆ **Ānsūlaasā tuumde**

Kiuug a tāab poore, yam-wēkdmā tōe n kōo rūmsā ti b ri. Sā n yaa yolgā yam-wēkdmā, b pakda yolgā noor a ye n yākd beoog fāa yamd sēn sekd naaf fāa daarā pugē duḷbo.

Rē poore, b pagda noorā sōma n gūud vēk-m-beoogā. Nag-yāang fāa tpoe n wāba yamdā sēn wēk n pī wā 15 kg. B na n geela yam-pīdmā sēn na n kō rūmsā n zemsd ne guundā sēn bīngā, sēn na n ytl n sōng t'a paam n kē sēoog ning sēn pugdā.

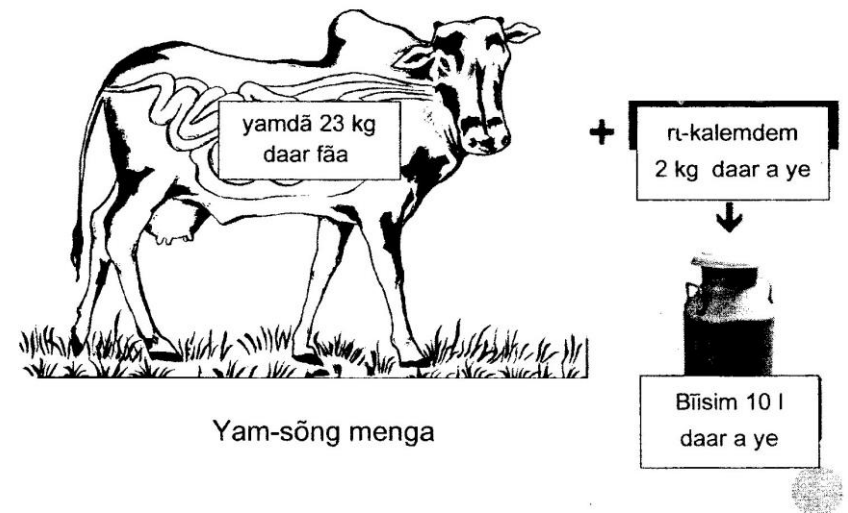
34) Rl-wēkdem sēn kuuse

B sā n kōt nag-guundsā bīsim wusgo, b tōe n paas-b-la rl-wēkdem sēn kuus beoog-beoog fāa b rubā pugē.

Yaa :

- ◆ Bōn-koaadi biisi (kāmaan sēn pāre, alkam fugdo, gorbiis sēn were, sooza kāad sēn were, wall bis-raado) ti b kōt niigā zaalem woto bala wall b kalem ne rub a taaba.
- ◆ Bōn-bēela

B sā n kōt bīismā nag-guundsā bōn-bēel bi sooza wā fugd 2 kg beoog fāa, b tōe n kōo bīismā litr a 8 n debd 10 daar fāa.

Yam-sōng menga